

13. Tam samo. – Op.5. – Spr.5. Dokumenty stosovno religijnoi' situacii', zvity, informacii', lystuvannja z Derzhkomreligij Ukrainy (z 1 sichnja 2001 r. po 31 sichnja 2001 r.). – 146 ark.

14. Tam samo. – Op.5. – Spr.5. Dokumenty stosovno religijnoi' situacii', zvity, informacii', lystuvannja z Derzhkomreligij Ukrainy (z 1 sichnja 2002 r. po 1 sichnja 2003 r.). – 112 ark.

15. Tam samo. – Op.5. – Spr.5. Vysnovky spravy 5. Dokumenty stosovno religijnoi' situacii', zvity, informacii', lystuvannja z Derzhkomreligij Ukrainy (z 1 sichnja 2002 r. po 1 sichnja 2003 r.). – 112 ark.

16. Tam samo. – Op.7. – Spr.7. Prodovzhennja za 2001 r. Chastyna 2. Lystuvannja z ODA, upravlinnjamy, viddilamy, rajderzhadministracijamy, organamy misceвого samovrjaduvannja (z 1 sichnja 2002 r. po 1 sichnja 2003 r.). – 154 ark.

17. Tam samo. – Op.7. – Spr.7. Vysnovky spravy 7. Chastyna 1. Lystuvannja z ODA, upravlinnjamy, viddilamy, rajderzhadministracijamy, organamy misceвого samovrjaduvannja (z 1 sichnja 2002 r. po 1 sichnja 2003 r.). – 255 ark.

18. Tam samo. – Op.5. – Spr.5. Dokumenty stosovno religijnoi' situacii', zvity, informacii', lystuvannja z Derzhkomreligij Ukrainy (28 grudnja 2003 r.). – 111 ark.

19. Tam samo. – Op.6. – Spr.6. Lystuvannja z Verhovnoju Radoju, Kabinetom Ministriv, Administracijeu Prezidenta Ukrainy (28 grudnja 2003 r.). – 234 ark.

20. Tam samo. – Op.7. – Spr.7. Lystuvannja z ODA, upravlinnjamy, viddilamy, rajderzhadministracijamy, organamy misceвого samovrjaduvannja (z 1 sichnja 2004 r. po 1 sichnja 2005 r.). – 190 ark.

21. Tam samo. – Op.5. – Spr.5. Dokumenty stosovno religijnoi' situacii' v oblasti, zvity, informacii', lystuvannja z Derzhkomreligij Ukrainy (1 sichnja 2004 r. po 1 sichnja 2005 r.). – 100 ark.

22. Potochna dokumentacija sektoru v spravah religij, upravlinnja z pytan' vnutrishn'oi' ta informacijnoi' polityky oblderzhadministracii'. – Op.6. – Spr.6. Lystuvannja z kerivnykamy religijnyh konfesij, cerkvamy, religijnymy organizacijamy (29 grudnja 2005 r.). – 24 ark.

23. Protest Vysokopreosvjashhennijshogo Danyla (Koval'chuka), mytropolita Chernivc'kogo i Bukovyns'kogo UPC KP, jakyj ne pogodzhujet'sja z rishennjam Svjashhennogo Synodu UPC Kyi'vs'kogo Patriarhatu (Zhurnal №19 vid 30 veresnja 1997 roku) pro rozdilennja Chernivc'ko-Bukovyns'koi' mytropolii' na dvi jeparhii': Chernivc'ku i Kicmans'ku. Kopija. Vid 1 zhovtnja 1997 r. // PDVSRChO. – 1 ark.

24. Ukaz Patriarha Kyi'vs'kogo i vsijeji' Rusy-Ukrainy Filareta pro pryznachennja Preosvjashhennijshogo Nikona (Kalembera) jepyskopom Kicmans'kym i Zastavnyv'kym, kerujuchym Kicmans'koju jeparhijeu UPC KP. Kopija. Vid 13 zhovtnja 1997 r. №132 // PDVSRChO. – 1 ark.

25. Shuba O. Religija v etnonacional'nomu rozvytku Ukrainy (politologichnyj analiz) / O. Shuba. – K.: Vydavnyche Tovarystvo «Krynycja», 1999. – 324 s.

Lutsan I. V., graduate student of cultural studies, religious studies and theology, lecturer at Theology department KPBA, Chernivtsi University (Ukraine, Chernivtsi), zan-lu@mail.ru

Types and forms of display of religious conflict in Chernivtsi region during the late 20th – early 21st century

The article analyzes religious confrontation in Chernivtsi region in the years of independence of Ukraine. The author singles out a typology of conflict which characterizes the Bukovyna region and draws conclusions with emphasis on measures to resolve their forms and manifestations of stabilization in the religious life of Northern Bukovyna from both state and church institutions.

Keywords: conflicts: interfamily, interpersonal, interdenominational, ethnic, heterogeneous; tolerance, interfaith relations, church–state relations.

УДК 001.89:323.15

Плазова Т. І.,
кандидат історичних наук, доцент кафедри
гуманітарних наук, Національна академія сухопутних
військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного
(Україна, Львів), tanielviv@list.ru

Українські наукові осередки в США

Досліджується та аналізується питання діяльності українських наукових осередків на території США. Особливу увагу приділено головним центрам науки української діаспори, а саме: Науковому товариству ім. Т. Шевченка, Українській вільній академії наук та Українському інституту Америки.

Вивчаючи історію української діаспори США, слід висвітлювати різноманітні проблеми, що стосуються виникнення української діаспори в даній країні, основних етапів імміграції українців до США, створення та діяльність їх громадсько-політичних, релігійних, культурно-просвітницьких, наукових, молодіжних, професійних, жіночих та інших організацій в цій країні. Утворення та діяльність українських наукових осередків на території США є лише однією із тем, яка потребує детального аналізу та вивчення.

Відродження та зміцнення української державності створило передумови для науково виваженого, об'єктивного дослідження та концептуального переосмислення проблем української діаспори в різних кутках планети.

Ключові слова: українська діаспора, наукове товариство, академія наук, інститут Америки, еміграція.

З проголошенням незалежності України постало питання про дослідження питання еміграції українців поза межами своєї держави, чисельного складу української діаспори та основні види діяльності українців закордоном. На даний час створено передумови для науково виваженого, об'єктивного дослідження та концептуального переосмислення проблем української діаспори в різних кутках планети.

Проблеми функціонування та діяльності українців за межами України і, зокрема, в США висвітлено у працях багатьох українських та зарубіжних вчених, тоді як в радянській історіографії це питання взагалі замовчувалось. Свого часу різні аспекти досліджували ряд вчених: О. Ахрїмович, А. Драган, В. Євтух, Н. Мерфі, О. Ковальчук, С. Наріжний. Даними авторами подається численний фактичний матеріал, наводяться повністю або фрагментарно важливі документи зазначених організацій та осередків, імена їхніх активних діячів, статистичні дані. Проте, незважаючи на численні наукові дослідження, доводиться констатувати відсутність комплексного, всебічного дослідження діяльності наукових та освітньо-культурних центрів української діаспори у повоєнні роки загалом та співпрацю тих же центрів з Україною.

Метою даної роботи є комплексно висвітлити діяльність української діаспори в наукових та культурно-освітніх сферах в США.

Дослідники виділяють чотири хвилі еміграції українців до США, починаючи з останніх десятиліть XIX ст. Кожна хвиля емігрантів вирішувала два основні суперечливі завдання: 1) пристосуватися до умов життя в іншому етнічному середовищі; 2) зберегти свою мову, культуру, національні традиції. Американська дійсність давала можливість українцям зберігати ці традиції. Свіжий імпульс у цьому процесі давала чергова хвиля емігрантів, особливо останньої пори, коли серед них знаходилися представники високоінтелектуальної еліти, не давали вичерпаться тому джерелу, що живило національну свідомість американських українців.

Важливою проблемою для українських емігрантів першої хвилі стало визначення їх національної ідентичності, яка була вирішена у 1921 році, коли в США був прийнятий новий еміграційний закон – The Quota Act of 1921. Він надав можливість знайти своє самостійне та незалежне місце в мультинаціональному суспільстві США, де українці розпочали історичне формування своєї громади з метою збереження національної культури, традицій і адаптацій в нових умовах. Однак, лише незначна частина емігрантів першої хвилі на сьогодні (а це вже четверте – п'яте покоління) вважають себе українцями та підтримують українські традиції.

Одним із важливих чинників збереження національних культурних традицій є дбайливе ставлення до історії свого народу. Історики української діаспори в США чи не найпершими відкрили всьому світові трагічні

сторінки історії України: голодомори 20–х, 30–х, 40–х рр. ХХ ст., масові репресії проти українського селянства та інтелігенції, боротьба ОУН–УПА, сутність тоталітарного режиму в цілому тощо. Важливу роль в цьому відігравали наукові та просвітницькі організації, що утворювались на теренах Сполучених Штатів.

В Нью-Йорку на сьогодні розташовані та діють три головні центри науки української діаспори: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, Українська вільна академія наук та Український інститут Америки [1, р. 118]. Окрім того, слід згадати й інші українські інституції, які на рівні із вище згаданими займаються науковою роботою та збереженням культурного спадку. Зокрема, це: Академія Св. Георгія, Український освітній союз, Український вільний університет.

Найбільший досвід роботи в США має найстаріша українська наукова установа – Наукове товариство ім. Т. Шевченка, засноване у Львові в грудні 1873 року [2, с. 116]. Спершу ця організація мала назву «Літературно–наукове товариство ім. Т. Шевченка» та була заснована завдяки зусиллям національно–свідомої інтелігенції з Наддніпрянської України та Галичини у відповідь на репресії з боку Російської імперії щодо українських видань. У 1982 році товариство змінило назву на «Наукове товариство ім. Т. Шевченка», головним завданням якого було «плекати та розвивати науку», «зберігати всякі пам'ятники старовинності» [3]. В часи радянського режиму в 1939 році товариство було ліквідоване. Згодом, після Другої світової війни, діяльність Наукового товариства була відроджена в країнах Західної Європи та в Сполучених Штатах Америки.

В США, в перші роки свого існування, «Наукове товариство ім. Т. Шевченка», діяло обмежено, оскільки були проблеми із орендою приміщення, браком коштів та відповідних умов праці. Але, попри всі труднощі, періодично проводились наукові наради, конференції, налагоджувалась видавнича діяльність.

У 1951 році було засновано осередок НТШ у Детройті, де також проводились періодичні конференції та виступи, бесіди з українською громадою, святкування ювілеїв, приурочених до історії України та її визначних діячів.

У 1952 році за кошти української громади Наукове товариство в Нью-Йорку придбало «Дім НТШ» [4, р. 47]. Саме це сприяло зростанню ролі товариства на теренах Америки. На сьогодні це приміщення модернізовано та пристосовано до потреб Товариства.

Розглядаючи діяльність НТШ за час від утворення, можна зробити висновок, що ця наукова організація – є найактивнішою з–поміж решти, що розміщені на теренах Сполучених Штатів та Європи. Товариство своєю діяльністю розвиває співпрацю з вченими – українознавцями України та США, фінансує видання окремих наукових праць в Україні, намагається зберегти пам'ять про минуле для наступних поколінь.

Діяльність та створення Української вільної академії наук теж тісно пов'язана з Україною, бо саме тут починається її історія. Вона була започаткована у Києві 14 листопада 1918 року. Як офіційна установа Академія діяла лише перших десять років, згодом розпочалися масові арешти серед українських вчених, що призвело до еміграції багатьох науковців, членів Української Академії Наук. Перша хвиля емігрувала до країн Європи. Саме там, після закінчення Другої світової війни, відновлюють

свою роботу українські вчені. 15 листопада 1945 року в німецькому місті Аугсбурзі на зібранні 12 представників різних галузей наук прийняли рішення про відновлення діяльності Української Академії Наук, яка, за їх задумом, мала продовжити розвиток української наукової думки, так нахабно зліквідованої радянською владою [5, с. 583]. Тоді ж було схвалено проект статуту, який визначав Українську вільну академію наук як спадкоємицю традицій і продовжувача діяльності Академії у Києві 1920 – початку 1930–х років, та обрано першого президента – Дмитра Дорошенка [6, с. 12].

18 квітня 1948 року на нараді керівних членів УВАН у Регенсбурзі було обрано перших 24 дійсних членів Української вільної академії наук.

Після Другої світової війни значна частина українців виїхала до США та Канади, серед яких були представники українських наукових кіл. З кінця 1948 року осередок УВАН в Аугсбурзі почав втрачати значення (вже 1947 переїхав до Канади Дмитро Дорошенко), і наприкінці 1949 року президію УВАН було перенесено до Вінніпегу (Канада). Президентом Канадської УВАН було обрано Леоніда Білецького [7, с. 239].

Канадська Української вільної академії наук ділиться на інститути й комісії, має бібліотеку й архів, видає серії «Slavistica», «Onomastica», «Ukrainica Canadiana» (остання бібліографічного характеру), «Українські вчені» (1949–1961). Крім того коштом Академії було видано «Кобзар» Тараса Шевченка в чотирьох томах (1952–1954), «Матеріали до українсько–канадської фолклористики і діалектології» (1956–1963), «Історію українців Канади» Михайла Марунчака (1968), «History of the Ukrainian Literature in Canada» Микити Мандрики (1968), «Ювілейний збірник» (1976) та ряд інших праць [8, с. 8].

Члени Української вільної академії наук, які переїхали до США, 15 квітня 1950 року на організаційних зборах дійсних членів та наукових співробітників у Нью-Йорку обрали тимчасове керівництво і заснували Фундацію УВАН, яка мала матеріально підтримувати діяльність Академії. Першим президентом УВАН у США став Михайло Ветухов.

УВАН за статутом поділялася на такі відділи: історико–філософський та філологічний, правничо–економічний, медичний та природничих наук, фізико–хімічний, технічний. Відділи в свою чергу поділялися на 20 секцій та комісій. Окрім того діяла спеціальні осередки, як наприклад, Музей–архів ім. Д. Антоновича, Інститут шевченкознавства, Мистецька кураторія та ряд інших [9, с. 38].

Як науковий центр, Академія починаючи з 1951 року починає активно займатися видавничою справою. Серед перших періодичних видань був український науковий журнал англійською мовою «Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the USA». На сьогоднішній день вийшло більш як 20 томів журналу, завданням якого було публікувати наукові та дослідницькі праці українських науковців для ознайомлення з ними англомовного читача. Тут містяться публікації, присвячені питанням історії, археології, літературознавству, етнографії, фольклору, біології, філософії, релігії. Також в цьому журналі надається змога ознайомитись із творчістю Д. Дорошенка, М. Грушевського, М. Драгоманова, Н. Полонської–Василенко. У спогадах колишній президент Академії професор Юрій Тевельов відзначав, що «завданням

Академії є стимулювати інтерес до української тематики серед науковців Америки та Європи, допомагати їм у їхніх розвідках» [10, с. 236].

УВАН у США за перших тридцять років діяльності видала понад 90 книг українською і англійською мовами. Найважливіші з них: англомовний «Огляд української історіографії» Д. Дорошенка і «Ukrainian Historiography 1917–56» О. Оглоблина (1957), «Катедра св. Софії в Києві» О. Повстенка (1954), «Історія української літератури» Д. Чижевського (1956), неопубліковані листи гетьмана І. Мазепи, за ред. О. Субтельного (1975), «Хронологія життя і творчості Лесі Українки» О. Косач–Кривинюк (1970), «Статті, листи, документи» С. Петлюри, 2 тт. (1956, 1979), «Василь Кричевський» В. Павловського (1974), 10 шевченкознавчих випусків (1952 – 64), «Релігійні твори» О. Кошиця (1970), «Українські народні мелодії» З. Лиська, 5 тт. (1967–70), «Література» П. Филиповича (1971) та ін. Видано або перевидано низку творів українського красномовства, які не могли появитися в УРСР: М. Куліша, В. Підмогильного, Т. Осмачки, У. Самчука та інші; мемуарної літератури (серед ін. «Спогади» Є. Чикаленка) тощо. УВАН у США видає також інформативний «Бюлетень» та «Вісті УВАН у США» [9, с. 146].

Українська вільна академія наук, як і інші наукові та громадські організації за межами України, ставить своєю метою нести українську наукову думку, знайомити із дослідницькою діяльністю на теренах України та за її межами. Діячі Академії активно долучаються до громадських заходів, таких як відкриття у 1964 р. у столиці США м. Вашингтоні пам'ятника Т. Шевченку. Відкрив монумент президент Д. Ейзенхауер [11, с. 78]. Також науковці сприяють відкриттю в ряді університетів США кафедр української мови та українознавства: Пенсильванському, Колумбійському, Каліфорнійському, Іллінойському (Урбана–Шампейн). Авторитет деяких науковців–українців у США дуже високий, наприклад, фізик Ю. Кістяківський з Києва став одним з батьків американської ядерної бомби, був радником Д. Ейзенхауера; авіаконструктор І. Сікорський найбільші свої досягнення у вертольотобудуванні зробив саме в США; харків'янин С. Кузнець – відомий економіст, лауреат Нобелівської премії; одесит Г. Гамов – родоначальник американської астрофізики та космології; Ф. Добжанський з Поділля – основоположник американської генетики [12, с. 386]. Українці досягли значних результатів у галузі вивчення космосу – серед них є і астронавти, і дослідники, вчені. Директор американського інституту аеронавтики та астронавтики – М. Яримович, президент корпорації супутників зв'язку – Й. Чарик [13, с. 7]. Всі вони приймали активну участь в розвитку та діяльності Української вільної академії наук.

Ще одним здобутком української громади Сполучених Штатів є Український інститут Америки. Фундатором цього осередку був галичанин Василь Джус [14, с. 27]. У 1948 році, під впливом громадської думки саме він вклав свої кошти для придбання будинку для товариства з метою ознайомлення із українським живописом, культурою, музикою та літературою.

Для прикладу, до сьогодні в товаристві діє програма «Музика в Інституті» та досить часто проводяться виставки українських майстрів живопису, зустрічі з українськими композиторами, виконавцями, акторами.

Не одноразово, саме за сприяння Українського інституту до Сполучених Штатів на гастролі приїжджали українські театральні та танцювальні колективи. Також, за сприянням та фінансуванням інституту Америки, в Україні видавництво «Дніпро» опублікувало масштабне дев'ятитомне видання «Тисяча років української суспільно–політичної думки».

Засновані представниками трьох хвиль еміграції в різні роки, вони мають мету – поширення знань про Україну та українців, а, головне, – збереження національної інтелігенції та її досягнень за кордоном. Кожен з українців або американців українського походження, які прагнуть ознайомити та зацікавити своїх дітей чи онуків з історією минулого та сьогодення України, мають таку можливість завдяки Літній школі українознавства Гарвардського університету. Провідні вчені з США, Канади та й, в останні роки, з України, починаючи з 70–х років ХХ ст., викладають у цьому навчальному закладі українську мову, історію, літературу, етнографію, культурологію.

Традиції українознавства в Гарвардському університеті були започатковані у 1957 р., коли «Союз українських студентських товариств Америки» запропонував заснувати кафедру українознавства [15, с. 94]. Це і поклато початок українознавчих студій у Гарвардському університеті, які взяли за свою головну мету збереження та розвитку української мови та створення Фонду кафедр українознавства. У січні 1973 року почали діяти кафедри української літератури та мови. Згодом, в червні цього ж року було засновано Український науковий інститут Гарвардського університету.

Діяльність Українського наукового інституту включає різні аспекти, зокрема – видавництво науково–просвітницької літератури, художніх творів, проведення семінарів, організація навчального процесу Літньої школи, створення бібліотечного фонду.

Розвитку співпраці українських та американських науковців сприяє Програма ім. Фулбрайта в Україні, яка надала можливість українським науковцям займатись дослідницькою діяльністю у США, читати лекції в американських університетах.

Отже, знання української мови та історії можна вдосконалювати в системі вищої освіти в США, де в кількох університетах існують кафедри українознавства. В цілому у США українська мова, література та історія викладаються в 20 коледжах країни, а при різних наукових установах та університетах діє 40 курсів українознавства. Такі центри науки української діаспори, як Наукове товариство ім. Т. Шевченка, Українська вільна академія наук та Український інститут Америки постійно поповнюють свій бібліотечний фонд, що дає можливість усім бажаним ознайомлюватись із новинками з України.

Таким чином, в Сполучених Штатах Америки протягом десятиліть склалася система працюючих українських архівних центрів, музеїв, бібліотек. Намагання зберегти українську національну ідентичність особливо простежується в діяльності різноманітних культурно–просвітницьких установ. Українська діаспора протягом довгих років створила цілу низку громадсько–політичних, освітніх, культурних, мистецьких, молодіжних організацій та об'єднань, які своєю діяльністю роблять все можливе для збереження своєї національної ідентичності в США і зв'язку з історичною Батьківщиною – Україною.

Список використаних джерел

- Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами / С. Наріжний. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1999. – 272 с.
- Жила В. За повну реабілітацію НТШ / В. Жила // За вільну Україну. – Львів, 1992. – 5 вересня.
- Трошинський В. П. Українці в світі / В. П. Трошинський, А. А. Шевченко. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – 352 с.
- Євтух В. Відзначення 120-ліття НТШ в Чикаго / В. Євтух // Українська діаспора. – 1994. – Ч.5. – С.116–118.
- Білецький Л. Дмитро Дорошенко / Л. Білецький. – Вінніпег: Б.в., 1949. – 24 с.
- Драган А. Шевченко у Вашингтоні: до історії пам'ятника Кобзареві України у столиці Америки / А. Драган. – Нью-Йорк: Вид-во українського Народного Союзу, 1984. – 136 с.
- Ковальчук О. О. Освітня діяльність українців Канади і США (кінець XIX – поч. 40-х рр. XX ст.) / О. О. Ковальчук // Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. – К., 1999. – Вип.3. – С.236–268.
- Шестопалова Т. Фулбрайтівська стипендія для вивчення архіву / Т. Шестопалова // Українська Вільна Академія наук у США. Новини з Академії. – 2009. – Ч.27. – С.7–8.
- Мерфі Н. Українознавчі наукові установи в США (друга половина XX ст. – початок XXI ст.) / Н. Мерфі // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Вид-во «Просвіта», 2005. – Вип. XIX. – С.381–386.
- Kuropas M. The Ukrainians in America / M. Kuropas. – Minneapolis: Lerner Publications, 2007. – 86 p.
- Пріцак О. Гарвардські Українознавчі студії / [З. Борисюк, О. Прицак, К. Д. Тейлор]; АН України, Інститут укр. археогр. Укр. наук. ін-т Гарвардського ун-ту. – К.: Інститут укр. археогр., 1992. – 175 с.
- Шлепаков А. М. Українці в зарубіжному світі / І. Г. Буркут, Л. Д. Васильєва, А. М. Шлепаков. – К.: вид-во «Наукова думка», 1991. – 140 с.
- East E. Lincoln's Russian General / E. East // Journal of the Illinois State Historical Society. – Spring, 1959. – Vol.52. – P.106–122.
- Ахрімович О. Українська Вільна Академія наук в її історичному розвитку / О. Ахрімович // Українська Вільна Академія наук: Ювілейне видання, присвячене двадцятиліттю діяльності. 1945–1965. – Нью-Йорк, 1967. – 75 с.
- Енциклопедія українознавства. Словникова частина. Т.2 / (Репринтне перевидання в Україні) За ред. В. Кубійовича. – Париж–Нью-Йорк: Вид-во «Молоде життя». – К., 1994. – 658 с.

Plazova T. I., Ph.D., assistant professor of humanities, National Academy of the Army Hetman Petro Sahaidachny (Ukraine, Lviv), taniaiviv@list.ru

Ukrainian scientific centers in the US

The activity of Ukrainian scientific center on the area of U.S.A. is explored and analyzed. The special attention is considered on three main centre of science of Ukrainian. Diaspora, and exactly on Scientific Society of name T. Shevchenko, Ukrainian free academy of science and Ukrainian institute of America.

Studying of the history of Ukrainian diaspora should cover diverse issues relating to the emergence of Ukrainian diaspora in this country, the main stages of immigration of Ukrainians to the US, establishment and activities of public-political, religious, cultural, educational, scientific, youth, professional, women, etc. organizations in the country.

The formation and activities of Ukrainian scientific centers in the US is just one of the topics that require detailed analysis and study.

The revival and strengthening of the Ukrainian state has created preconditions for a balanced scientific, objective research and conceptual rethinking problems of the Ukrainian diaspora in different parts of the world.

Keywords: Ukrainian diaspora, Scientific Society, academy of science, institute of America, immigration.

* * *

УДК 271.5(477)«2000/2015»(045)

Папазова А. В.,

кандидат історичних наук, доцент кафедри історичних дисциплін, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь), i-anzela@rambler.ru

ОРДЕН ЄЗУІТІВ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Проблема діяльності Товариства Ісуса в сучасній Україні мало досліджена тема у вітчизняній історичній науці. Мета роботи передбачала визначення напрямків діяльності ордену єзуїтів в Україні на початку XXI ст. За використання опублікованих історичних джерел відмічені осередки праці ордену, ініціативи Товариства та робота окремих єзуїтів. За допомогою методів аналізу та синтезу представлений матеріал щодо напрямків роботи ордену в Україні. Орден єзуїтів в Україні на початку XXI ст. мав переважно парафії та місії. Основними напрямками роботи Товариства були: релігійний, освітній, благодійницький, видавничий. Також відбувалася співпраця з іншими конфесіями християнської церкви, нерелігійними організаціями та органами влади з питань віри, освіти, соціальних, майнових та суспільно-політичних питань. Зазначено, що Товариство Ісуса в Україні не лише активізувало свою діяльність, а й стало помітним серед релігійних організацій країни.

Ключові слова: Товариство Ісуса, напрямки роботи ордену єзуїтів в сучасній Україні, організація реколекцій (духовних вправ), душпастирство, освітня діяльність, інтелектуальне та соціальне апостольство, дома ордену єзуїтів, місія, парафія, реколекційний дім.

Діяльність ордену єзуїтів в Україні завжди грала велику роль. Справа у тих впливах і наслідках, що мала, передусім, місіонерська робота Товариства. Участь в укладанні та впровадженні Берестейської церковної унії, створення системи середньої освіти ордену, вищих навчальних закладів, підготовка інтелектуальної та владної еліти українського суспільства – все це мало дуже велике значення у формуванні та розвитку, врешті–решт, української нації. Сьогодні Товариство Ісуса продовжує працювати в Україні. Правда масштаби діяльності ордену поки що обмежені, але з кожним роком активність єзуїтів

References

- Narizhnyy S. Ukrai'ns'ka emigracija. Kul'turna pracja ukrai'ns'koi' emigracii' mizh dvoma svitovymy vijnamy / S. Narizhnyy. – K.: Vyd-vo im. O. Teligy, 1999. – 272 s.
- Zhyly V. Za povnu reabilitaciju NTSh / V. Zhyla // Za vil'nu Ukrai'nu. – L'viv, 1992. – 5 veresnja.
- Troshhyn's'kyj V. P. Ukrai'nci v sviti / V. P. Troshhyn's'kyj, A. A. Shevchenko. – K.: Vydavnychyj dim «Al'ternatyvy», 1999. – 352 s.
- Jevtuh V. Vidznachennja 120-littja NTSh v Chykgo / V. Jevtuh // Ukrai'ns'ka diaspora. – 1994. – Ch.5. – S.116–118.
- Bilec'kyj L. Dmytro Doroshenko / L. Bilec'kyj. – Vinnipeg: B.v., 1949. – 24 s.
- Dragan A. Shevchenko u Vashyngtoni: do istorii' pam'jatnyka Kobzarevi Ukrai'ny u stolyci Ameryky / A. Dragan. – N'ju-Jork: Vyd-vo ukrai'ns'kogo Narodnogo Sojuzu, 1984. – 136 s.
- Koval'chuk O. O. Osvitnja dijalyt' nist' ukrai'nciv Kanady i SSHa (kinec' XIX – poch. 40-h rr. XX st.) / O. O. Koval'chuk // Ukrai'na XX st.: kul'tura, ideologija, polityka: Zb. statej. – K., 1999. – Vyp.3. – S.236–268.
- Shestopalova T. Fulbrajtyvs'ka stypendija dlja vycchennja arhivu / T. Shestopalova // Ukrai'ns'ka Vil'na Akademija nauk u SSHa. Novyny z Akademii'. – 2009. – Ch.27. – S.7–8.
- Merfi N. Ukrai'noznavchi naukovy ustanovy v SSHa (druga polovyna XX st. – pochatok XXI st.) / N. Merfi // Naukovy pracj istorychnogo fakul'tetu Zaporiz'kogo derzhavnogo universytetu. – Zaporizhzhja: Vyd-vo «Prosvita», 2005. – Vyp. XIX. – S.381–386.
- Kuropas M. The Ukrainians in America / M. Kuropas. – Minneapolis: Lerner Publications, 2007. – 86 p.
- Pricak O. Garvard's'ki Ukrai'noznavchi studii' / [Z. Borysjuk, O. Pricak, K. D. Tejlor]; AN Ukrai'ny, Instytut ukr. arheogr. Ukr. nauk. in-t Garvard's'kogo un-tu. – K.: Instytut ukr. arheogr., 1992. – 175 s.